

GŁOS EWANGELICKI

PISMO TYGODNIOWE, POŚWIĘCONE SPRAWOM KOŚCIOŁA EWANGELICKO-AUGSBURSKIEGO W POLSCE.

Organ szerszych warstw ewangelików polskich, przy udziale ks. ks. profesorów: Ed. Burszego, J. Szerady, K. Seriniego, A. Suessa, K. Michejdy, ks. prefekta Głocha — z Warszawy, ks. G. Maniliusa z Poznania, oraz członka Warszawskiego Kolegium Kościelnego: p. mec. H. Eberhardta, prof. gimnazjum im. M. Reja, O. Bartla, prof. gim. zglerskiego, A. Wajgella. Pod naczelną redakcją i pastora Zboru Warszawskiego, ks. radcy A. Loha.

Cena prenumeraty:
wraz z przesyłką pocztową:
3 zł. kwartalnie
Pojedynczy numer 25 groszy.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI

WARSZAWA ulica Kredytowa Nr. 4.
Prace administracji prenumeratę przyjmuje:
w Warszawie, księgarnia W. MIETKE, Wpółka 10
w Łodzi, księgarnia RENETA, Piotrowska 65
i w Cieszyńcu, p. A. CYMOROK, Proška 27.

Wychodzi raz na tydzień
w niedzielę

Ogłoszenia:
Kolumna zawiera 4 szpalaty
ogłoszeń. Za wiersz odpowiadają
po teście 30 groszy.
w teście 40 groszy.

Konto czekowe w Pocztovej Kasie Oszczędności Nr. 1508.

Rok IX.

WARSZAWA, dnia 27 maja 1928 roku.

Nr. 22

TREŚĆ: Władcy nastroj w dniu Zielonych Świątek — Polska wierząca — Z podróży do Jugosławii — Pastor z nad Jördów — Nowy sącz — Wystawa Sakoła w Gimnazjum Mikołaja Rejsa — Z prasy — Korespondencja z Krakowa — Wiadomości z kościoła i ze świata — Ogłoszenia

Właściwy nastrój w dniu Zielonych Świątek.

Jako jelen krzyczy do strumieni wód, tak dusza moja woła do Ciebie, o Boże. Pragnie dusza moja do Boga, do Boga żywego, mówiąc: kiedyż przyjdzie a okaże się przed obliczem Bożem. Psł. 42, 2 — 3.

Takim wołaniem, takim błaganem powinien chrześcijanin rozpoczynać święto Zesłania Ducha Świętego. Tak musi się modlić szczerze ten, kto chce zrozumieć to trzecie wielkie święto chrześcijaństwa. Komu te słowa są obce, ten szum, jaki napelnia cały dom, w którym byli zebrani apostołowie, nie usłyszy; ten ze zdziwieniem, a może nawet z lekceważącym uśmiechem spoglądając będzie na owe ogniste języki nad głowami ich; ten powątpiewać będzie o cudownym mówieniu językami, a kazanie Piotra wyda mu się nudnem.

„Jako jelen krzyczy, tak woła dusza moja; tęskni dusza moja” — jakż zar modlitewny wychwala się z tych słów. Czyż w tych słowach nie znajdujemy więcej uczucia niż we wszystkich pieniacz wieszczów, jacy kiedykolwiek śpiewali o pragnieniu duszy ludzkiej. Ten, który te słowa wyspiewał, stał się przewodnikiem i towarzyszem uczuć całego rodzaju ludzkiego. Wypowiadał on w tych natchnionych słowach to, co wszyscy w głębi duszy odczuwają, gdy dojdą do poznania istoty swojej. Lecz nieszczęście jest to rzecz wcale nie tak łatwą!

Co się działo w sercu Psalmisty, gdy temi słowy się piersi jego! Co on przeżył, zanim taki okrzyk wyrwał się z piersi jego! Co wszystko każdy z nas musi przejść, zanim ta modlitwa stanie się jego modlitwą. Jakże to długo trwa, nim człowiek przekona się o całej swej nieudolności, swej niemocy, swej grzeszności, nim zrozumie, że to wszystko, na co liczył, na czem polegał, czemu ufał, zawodzi! bo wszystko ziemskie jest nietrwałem, przemijającym. Dopiero wówczas będzie się modlił: „Jako jelen krzyczy do strumieni wód, tak dusza moja woła do Ciebie, o Panie!”

Czy nie przypominają nam to owego błagania Izajasz proroka: „Obyś rozdarł niebios a i zstąpił”. Jakież to smutne, że Bóg tak jest od nas oddalony; że musi niebios rozdarzyć i do nas zstępować. Ale wszak to stało faktem. Bóg zeszedł na ziemię i zbawił grzeszną ludzkość, choć to wydaję się rozumowi ludzkiemu nieporozumieniem. Albo prosba Jeremiasza proroka: „Uzdrow mię Panie, a będę uzdrowiony; zbaw mię, a będę zbawiony”.

Albo też modlitwa Dawida: „Serce czyste stwórz we mnie, o Panie”. Takie wyznania muszą runąć wstydu okryć oblicza nasze. Nic w nas nie ma dobrego, nic, czembyśmy się pochwalili mogli. Wszystko zepsute, zgangrenowane przez grzech. Jeżeli ma nastąpić poprawa, to ją jedynie może przeprowadzić Bóg; On musi do nas przyjść, musi nas uzdrowić, musi nam dać nowe serce. Nie poprawi, przerobi, lecz wszystko nowem uczyni. „Błada mi, jużem zginął, bom człowiek splugawionych warg”.

Czegoż ci wszyscy pragną? Aby Bóg do nich przyszedł i uczynił z nich nowych ludzi, aby i oni mogli się wnieść do Boga i stać się dziećmi Jego chwały. Zuchwała ta myśl, nieskromne żądanie, a jednak zrodzone z najgłębszej pokory, a więc wielkie i święte przed oczami pańskimi.

Nad temi prośbami i westchnieniami świętych mężów Bożych zastanów się, zanim w dzień Zielonych Świątek pójdziesz do kościoła. A potem śpiesz, aby wysłuchać kazania o zejściu Ducha Jezusowego na pragnących. Słuchaj tego zwiastowania nie tylko uchem, ale sercem spragnionem, bo strapieniem, a to serce pełne smutku i skruchy odczuje prawdziwą radość i szczęście, jakie może dać tylko ta pewność: Bóg ze mną!

O Duchu Święty, Stwórczo, przyjdź.

Do serc Twojego ludu wnijdź,

Racz także na Swe rzemie ziać,

By mogły się święteć stąć

Poclebie w Tobie dał nam Pan,

Ty dusze nasze leczysz z rą,

Ty, źródło życia, tchnieniem Swem

Pokrzepiasz serca w życiu tem.

PAWEŁ HULKA-LASKOWSKI.

Polska wierząca.

Wobec takiego stanu rzeczy niebezpiecznie jest przypisywać katolicyzmowi, że to on urabiał dzieje narodu, że jest rdzeniem narodowej duszy polskiej. Brat od Polski katolicyzm zbyt wiele, nie dawał wzianiam nie. Dzisiejszość żyje frazesem i nie chce zagłębiać się w dzieje własne, aby z nich wysnuć wnioski właściwe, ale nie jest przeciw wykluczone, że naród zaczął się kiedyś interesować własnymi dziejami i dostrzeże rozbieżność między dwiema tradycjami. Może wtedy przypomni sobie słowa Goszczyńskiego: „Katolicyzm jest egoista. Stosownie do tego ma politykę właściwą sobie, swoim tylko dobrem kierowaną. Każę on Sobieskiemu, odłożyć na bok wzgląd na własną ojczyznę, wzmoćć groźniejszego, niż Turek, sąsiada dla interesu katolicyzmu — kaže Warnieczykowski łamać przysięgę dla tegoż interesu. O to imniejsza, dla interesu katolicyzmu wykinie tychże Polaków, walczących o wszystkie swoje świętości domowe, zniżenie księży w szpiegów austriackich, w narzędzia katów. Popędzi całą Europę do Azji dla rozszerzenia swej potęgi, zniszczy Amerykę, poburzy nawet ludź przeciw własnym ich panom, żeby papież mógł im deptać po karkach, ale w potrzebie wsparcia od królów, to same ludy na pastwę im wyda...”

Wtedy też przyjdzie zrozumienie, że żadnemu narodowi nie wolno żyć bez wielkiej idei, bez własnego świata, które świeci nie tylko jemu, ale i światu całemu. Powiada Cyprjan Norwid:

Bo nie jest światło, by pod korcem stało,
Ani sół ziemi do przypław kuchennych,
Bo piękno na to jest, by zachwycało
Bo pracy — praca, by się zmartwychwstało.

Musimy wydobyć swoje własne światło z pod korca, aby świat cały ujrzał, czem jesteśmy i czem być możemy. Liczyliśmy dotychczas i cieszyliśmy się w wielkiej liczby swojej. Nadchodzi czas, abymy sobie wreszcie powróżyli słowa Konopnickiej, że „nie jest liczba my, ale i siła”. Przyszłość nasza zamknięta jest w słowie Chrystusa: „Poznać prawdę, a prawda was wyswobodzi”.

MONIZM POLITYCZNO-SPOŁECZNY.

Rozbieżność interesów polityczno-społecznych różnych warstw narodu, rozdrabnia, atomizuje, hamuje zdrową ewolucję i przygotowuje grunt dla wstrząszeń. Jedność narodowa jest fikcją, gdy opiera się jedynie na jedności języka i tak zwanej wiary. Wiadomo — przecie każdemu, jak ogromne istnieją różnice między językiem, jakim przemawia ciemny chłop, a językiem, którym wypowiada się oświecony Polak. Cudowna harta Słowackiego jest dla prostaczka nicma. Bo język jest cudownym narzędziem, przy pomocy którego wypowiada się dusza ze swoich tęsknot i potrzeb. Słownictwo wielkiego poety ogarnia od 6 do 10 tysięcy słów, podczas gdy prosty chłop albo robotnik ohywa się kilkuset słowy do wypowiadania tego wszystkiego, co go interesuje i co stanowi jego potrzeby powszednie. Podobnie ma się rzecz z wiarą. Religia chrześcijańska posiada olbrzymie piśmiennictwo i człowiek oświecony kojarzy swoje wierzenia z całym spłotem współczesnych zagadnień filozoficznych. Jedność narodowa, oparta na takich dwóch czynnikach, musiałaby być bardzo luźna. Jest jeszcze jeden czynnik potężny, łączący z sobą ludzi różnych sfer i różnych stopni oświecenia, a czynnikiem tym jest przywiązanie do ziemi ojczystej, do ojczyzny. I tutaj atoli istnieją wielkie różnice w pojmowaniu tego, co nazywamy ojczyzną. Dla chłopca, znającego zaledwie swój powiat, pojęcie ojczyzny zamyka się w dość ciasnych granicach wsi rodzinnej i tego kawałka ziemi, który odziedziczył po ojcach. Dla człowieka oświeconego pojęcie ojczyzny

staje się uosobieniem losowych przeżyć narodu. Ojczyzną jego ma tysiąc lat wstecz i wybiega całemi wiekami w przyszłość. Posiada blask wielkich czynów i smutek klęsk, a zarówno jej triumfy jak klęski są jego własnością; z triumfów jest dumny, za klęski czuje na sobie ciężar tragicznej winy. Ziemia ojczyzna jest dla oświeconego obywatela czemś drogiem i ukojeniem, ale nie w niej zamyka się pojęcie ojczyzny. Ziemia jest dla oświeconego człowieka jakby odskocznią ducha, który wybiega daleko poza granice polityczne. Wszyskie wlecy twórcy poszerzają granice swej ojczyzny i zdobywają dla niej cały świat.

Przy takim różnym pojmowaniu i odczuwaniu jedności narodowej, istnieją w granicach jednego i tego samego narodu wielkie różnice interesów, a te doprowadzają do tarć i walk. Na ziemiach każdego państwa wypisała się wielkimi zgłoskami historia narodu. Istnieją na nich tedy ślady feudalizmu w postaci wielkich fortun magnackich, istnieją pałace i zamki obok ubogich lepiarek, marne mieściny obok wielkich miast. Jeszcze więcej zapisało się w sercach obywateli danego kraju, w ich obyczajach i zwyczajach, pragnieniach i dążeniach. Mówimy o wieku dwudziestym jakby o wspólnym mianowniku dla wszystkich ludzi żyjących w tym wieku, ale w tym wieku żyją też obok siebie ludzie wszystkich wieków minionych. Wiek ten znamionuje wielka wiedza i znakomita technika, duża znajomość świata, radio, telegrafia, aeroplan, wielokształtna sztuka. Lecz ludzie, którzy nieunają zbudować stacje radiotelegraficzne i aeroplan, jest ogromnie mało w stosunku do tych, którzy z tych rzeczy umięją korzystać, a tych, którzy nie umięją ocenić ani jednego ani drugiego istnieje jeszcze setki milionów. Obok ludzi wybiegających bystrym umysłem w daleką przyszłość, genialnych badaczy, inżynierów, filozofów, istnieją analfabeci, którzy nie potrafią przeczytać sobie jednego z niezliczonych dzienników, aby się dowiedzieć, co się dzieje na świecie. Ludzie oddaleni od siebie o całe stulecia rozwoju społecznego i umysłowego, rozumieć nie mogą i nie rozumieją istotnie. Stosunek ich tem się jednak nie wyczerpuje. Wkrada się między nich z jednej strony bierność uczucie lekceważenia, a czasem wzdargy, z drugiej zaś strony uczucie zawzięci i mienawisci.

To, co nazywamy kulturą współczesną i z czego jesteśmy tacy dumni, jest udziałem bardzo niewielu w stosunku do rzesz milionowych. Już w pierwszjej połowie minionego stulecia obserwatorzy życia społecznego dostrzegali wiele oznak, że cała cywilizacja nasza może zostać narażona na eksperyment społeczny, który pogrzebać ją może na długie stulecia. Przed więcej niż sześćdziesiąt laty dyplomata i filozof francuski, Gobineau, pisząc wielkie swoje dzieło o nierówności ras ludzkich, wypowiedział bardzo pesymistyczne uwagi o nietrwałości naszej cywilizacji.

„Niziny ludowe niewiele mają wspólnego z powierzeniem życia kulturalnego. Cywilizacja unosi się nad przepaścią, a głębokie, nieruchome wody, drżące na jej dnie, staną się kiedyś groźnemi... Chłopi spoglądają na nas jako na wrogów. Nie rozumieją wcale naszej cywilizacji, nie przyznają się do jej zubożenia a przy nadarzonej sposobności uważają się za upoważnionych do korzystania z jej klęsk... Cywilizacja nasza może być przyrównana do nikłych wysep, wyrzuconych na powierzelnie mórz ślą wulkanów podmorskich. Zdane na niszczycielskie działanie prądów i opuszczone przez siłę, która je przedtem podtrzymywała, rozpada się dnia pewnego i szczerzki swe pogrzebia w głębi zwycięskich fal”.

(d. c. n.)

PROSIMY REGULOWAĆ ZAŁĘGŁOŚCI
PRENUMERATY ZA BIEŻĄCY KWARTAŁ.

Ks. FELIKS GLOEHL

Z Podróży do Jugosławii

36.IV.1928 w drodze z Budapesztu do Belgradu.

Prawie północ. Wszyscy pokładli się do snu. Nawet rozmowy się nie kleiły nikomu, tak byli wszyscy zmęczeni. Siedzi na tylko dwie-trzy osoby: rozmawiający półszeptem o wrażeniach dnia minionego. Mnie przypomniała się interesująca rozmowa z konsulem, panem d-r-em Strakaczem o stosunkach w obecnych Węgrzech i jego trafne uwagi i spostrzeżenia. Tak, Węgry — to naród

rycerski, naród panów, który dzisiaj w ramach nakreślonych przez pokój w Trianon pomeścić się nie chce. Prowadzą przeto usilną propagandę przeciwko traktatowi w Trianon, który im odebrał obcojęzyczne prowincje, a razem z nimi i setki tysięcy takichże obywateli. Pono mają nawet wielką urazę do Polski, na której wieczną przyjaźń i życzliwość liczyli zawsze, że w odpowiedniej porze ich nie broniła granic. Ale mieliśmy wówczas własne kłopoty.

Dzisiaj Węgry są państwem narodowościowo prawie jednolitem. Statystyka ludności przedstawia się w tem państwie pod względem narodowościowym, jak następuje (w tysiącach):

W granicach dzisiejszych Węgier było: *)

	Węgrów	Niemców	Słowaków	Kroaatów	Serbów	Rumunów
W roku 1910.	6700 (88,4%)	550 (7,3%)	165 (2,1%)	41 (0,6%)	26 (0,3%)	28 (0,4%)
„ 1920.	7150 (89,6%)	550 (6,9%)	141 (1,8%)	36 (0,5%)	17 (0,2%)	23 (0,3%)

	Rz. - Katolików	Ev.-Reformow.	E.-Augsburskich	Żydów
W roku 1910	4800j	1600j	500j	500j
„ 1920	5100j 6%	1700j 21%	500j 6%	500j 6%

Na Węgrzech nienta prawie wcale analfabetów. Naród cały naogół posiada wysoką kulturę. Lubują się tam w pięknych budowlach. Kościoły, teatry, zakłady naukowe, ministerja, parlament zbudowane są często z przesadnym przepychem. Od ornamentacji, marmurów i złota — aż się wszystko ugina. Węgry naród bardzo muzykalny: kocha śpiew i muzykę. Przylem bardzo uprzejmy i gościmy. W Budapeszcie — jak w wielkiej stolicy nielicznego dzisiaj państwa — ogólna stagnacja, z tego powodu jest podobno silna konkurencja, która w ujemny sposób odbija się na stosunkach do Żydów i Niemców. Cierpią na tem szczególnie Żydzi polscy, którzy szukają opieki u władz konsularnych i są wyjątkowo lojalnymi i gorliwymi obywatelami polskimi. Stosunek Węgrów do Polaków naogół sympatyczny, aczkolwiek z powodu braku pracy i wielkiej ilości bezrobotnych — cierpią na tem nasi rodacy, którzy muszą często ustępować przed tubylcami. Z tej przyczyny wśród naszych, jak już wspominałem, panuje bieda, a nieraz wprost nę-

dza. Polacy szybko się wynaradawiają, gdyż Węgry mają się asymilacyjna dość duża. Są tacy, których dzieci nie mówią już po polsku. I dziwne to zjawisko: wszak Węgry otoczone są prawie dokoła narodami słowiańskimi. Statystyka językowa wykazuje, że w granicach dzisiejszego państwa węgierskiego było (w tysiącach):

	Uznających i węg. - gierski za ojczysty j. węgier.	Znających j. węgierskiego	Niezających j. węgierskiego
W roku 1910	6700	533	350
„ 1920	7150	575	260

W końcu zmęczony, układam się i ja do snu w ubrani na 2 godziny. Już dawno po północy, a o g. 3 i pół trzeba być gotowym, gdyż przejeżdżać będziemy granicę węgiersko-jugosłowiańską. I rzeczywiście o g. 3.38 sta-

*) Węgry w roku 1925. Raport gospodarczy wicekonsula Dra A. Strakosza za rok 1925. Warszawa 1927 r.

INGEBORG MARJA SICK.

Pastor z nad fjordów.

(Höjjaeldspraest).

Tłumaczenie z duńskiego.

Sursum corda.

XXIX.

— O, nie, przepraszam, wmiszał się duński pastor, muszę stanąć po stronie ciotki pani. Mąż ślubował przy ołtarzu dzielić z żoną szczęście i nieszczęście. Wątpię, aby porzucenie żony podobalo się Bogu.

— A ja sądzę, że chrześcijanin powinien wszystko opuścić dla Pana, a ten człowiek opuszcza pracę dla Królestwa Bożego dla kobiety. A w Biblii czytamy przecież, że „czcniowie opuścili wszystko i poszli za Nim”.

— Tak pisze w Biblii rzeczywiście w kilku miejscach. I trzeba to robić, gdy zachodzi potrzeba. Ale to są sporadyczne wypadki, wyjątki. Współcześni Panu nie mogli mieć wątpliwości, że to żądanie było do nich skierowane, i że powinni byli je pojmować dosłownie. My zaś powinniśmy być ostrożni w tym wypadku. Naogół bowiem żądanie Pana naszego polega na tem, że trzeba się wyrzec wszystkiego, co się posiada. A to nie znaczy „opuścić”. Tak pojmują to tylko katolicy i stąd pochodzi ich że rozumiany, chorobliwy ascetyzm. My zaś to

rozumimy, jako wyrzeczenie się. Nie nie przekładać ponad Boga i Jego Królestwo, nie nie cenić wyżej, ani bogactwa, ani domu, ani żony, ani życia, — chrześcijanin nie powinien tego opuszczać, odrzucać, lecz posiadać — przy całkowitem wyrzeczeniu się tego.

Wzruszona, konsuluśna przytaknęła swemu przyjacielowi z lat dziecińczy.

— Dziękuję ci, Kochany Bergu, żeś tak jasno to wydułmaczył.

Imi, zdawało się, również pochwalali to oświadczenie. Ale na to była paniuśka z Danii za uczciwa.

Wiedziała również, że był jeszcze ktoś, kto z nią jednako myślał, ale tylko nie chciał sprzeciwić się swym starszym kolegom. Ale niech wie, że ona go rozumie.

Tak, w ten sposób nie trudno być chrześcijaninem — rzekła. I wobec tego, nie pojmuję, dlaczego stawia się w Biblii wszędzie te wielkie żądania, jeśli mamy się strzec przed ich wypełnieniem. Jeśli mogą być tak ułatwione i wydłumaczone, to trzeba mieć na tyle poczucia uczciwości i lepiej je zupełnie skreślić. W praktyce bowiem niema różnicy, czy się posiada, czy się nie posiada w wyrzeczeniu się.

— To trzeba wyczuć — rzekł duński pastor. I spodziewam się, że to osiągnie. Chrześcijaństwo polega na wierze w ducha, a nie na literze przepisów. Trzeba starać się to zrozumieć.

Pani konsuluśna zaproponowała, żeby ktoś zagrał, gdyż w ten sposób najlepiej skończy się dyskusja, w której bynajmniej nie pochwalają stanowiska bratniej.

jemy na pogranicznej stacji Kelebia, skąd po względnie krótkim postoju celem rewizji i ostemplowania paszportów, — odjeżdżamy i o godzinie 4 min. 25 jesteśmy na pierwszej stacji jugosłowiańskiej — Subotica.

Teraz czujemy się dopiero, jak u siebie w kraju. Dotąd między nami a gospodarzami zwiedzanego miasta stał, jak nieprzebyta przepaść, nieznaną, obcy, nie do pokonania język węgierski. Nie pomagała miłe miny i gesty, kiedy swych myśli nie można bliźniemu udzielić, ani się od niego niczego dowiedzieć. Teraz odczuliśmy z ulgą. Tutaj możemy mówić po polsku — nas rozumieją i my ich rozumiemy. Dziwnie przyjemne uczucie ogarnia każdego i każdy sobie zdaje z tego sprawę i głośno to wypowiada. Każdy się cieszy wprost, że będzie odtąd miał do czynienia z bratnimi narodami słowiańskimi. Na stacji w Suboticy oczekuje nas pan Franciszek Hleszcz, profesor uniwersytetu w Zagrzebiu. Odtąd, w ciągu całej podróży po Jugosławii nie będzie się od nas odłączał, będzie nam towarzyszył, jak dobry, wierny przyjaciel, jak anioł opiekuńczy. Już wczoraj przybył tutaj, by nas powitać. Porzucił swój dom, swą umiłowaną pracę, już druga noc nie śpi — z naszego powodu. Gdy z nas parę osób z panem Dyrektorem Galeckim na czele wychodziło z wagonu na peron — wpadliśmy dosłownie w objęcia pana prof. Hleszcza. Każdego z nas już naprzód z nazwiska zna i wita. Dla każdego ma czule słowo i serdeczny uścisk dłoni. Mówi doskonale po polsku. Nauczył się polskiego języka podczas pobytu swego w Polsce, do kąd został zaproszony na zamianę i wykładał na uniwersytecie warszawskim literaturę jugosłowiańską. Żył się z Polską i pokochał ją, jak druga ojczyznę swoją. Wyraża się o Polsce i o Polakach z wielką, szczerą miłością i entuzjazmem. Nie ma w sobie ani krzty fałszu, lub obłudy konwencyonalnej. Dlatego łatwo się daje poznać i polubić.

— Ach, to ksiądz pastor, — autor książki o Bułgarii, którą mi przysłał pan dyrektor Galecki — zaraz przywitał mnie na wstępie.

Po załatwieniu formalności, wsiadamy do wagonu wraz z p. prof. Hleszczem. Odjeżdżamy. Imni po mału znowu idą na swoje leż, kończąc przerwy sen, tylko pan prof. Hleszcz, pan prezes Janowski, pan prof. F. Sfraszewski i ja, stanawszy w korytarzu wagonu, rozmawiamy o różnych sprawach. Zarzucamy naszego nowego towarzysza całym szeregiem pytań, na które kolejno

I wkrótce też nieporozumienie załagodziły muzyka i śpiew.

Gdy towarzystwo zabierało się do wyjścia, przypomniał sobie Halidan, że zostawił w gabinecie książkę; udał się tam przeto.

Pobiegła za nim, ona musiała spojrzeć mu w oczy, uścisnąć jego dłoń.

Zamiast uznała, spojrzeć na nią obco i zimno.

— Raz na zawsze, powiadam ci, byś nie zabierała w takich sprawach głosu, dopóki ich lepiej nie zrozumiesz. Pokazujesz tylko, że stołsz poza tem wszystkim nieśkończenie daleko, że nie masz pojęcia o duchowym pojmowaniu rzeczy!

Zachnęła się. — Czy być uduchowionym, znaczy ogatać wszystkie wskazania biblijne z ich znaczenia, aby tem łatwiej można się do nich stosować? — W takim razie duchowe chrześcijaństwo jest tylko nieda! nie możesz tego bądź co bądź, twierdzić ty, który wszystko poświecaś.

— Tak, ale ty traktujesz to tak bez zrozumienia, ponieważ stołsz zbyt jeszcze daleko od tego. A jednak ucz się sama chrześcijaństwa i nie nauczaj.

Nastąpiła chwila załamania. Podniosła swą ciemną głowę dumnie do góry i spojrzała na niego wyniosło.

— Co mogę, a czego nie mogę mówić — to jest moja rzecz, i nie pozwolę, aby pod tym względem ktokolwiek śmiał mi dawać przepisy

(d. c. n.)

odpowiada, jak profesor, wolno, systematycznie i dokładnie. Tak przy oknie wagonu przestaliśmy sporo czasu.

Już czerwona tarcza słońca wyrzała z za góry i rzuciła swe jeszcze chłodne promienie do naszego wagonu. Niejednemu przeszkodziły one we śnie. Zaczyna się w wagonach naszych ruch i inny nastrój czuć wśród naszego towarzystwa. Wychodzą nieubrani do okien. Na dworze czuć wiosnę pełną. Ruń zieloną, świeżą, bawi oko. Od granicy do Belgradu jedziemy równiną.

(d. c. n.).

Nowy Sącz.

Polskie Tow. Ewang. z sekcją opieki nad żołnierzem-ewangelikami.

Założone tu przed niedawnym czasem Polskie Towarzystwo Ewangelickie wykazuje żywą działalność. P. T. E., choć nie wielu liczy członków i to przeważnie ludzi niezamożnych, sprowadziło i utrzymuje własnym kosztem, przy wydatnem poparciu ofiarniejszych członków towarzystwa siostrę diakonisę z Dzięgielowa, która z wielkim pożytkiem pracuje tak pomiędzy ewangelikami, jak katolikami, którzy się już przekonali o wartości naszych sióstr.

Przed kilku miesiącami rozpoczęła siostra diakonisę prowadzenie szkółki niedzielnej, która się bardzo pięknie rozwija.

W ostatnim czasie zorganizowała się w tonie P. T. E. Sekcja Opieki nad żołnierzem-ewangelikiem garnizonu N-Sącz. W dniu 3 maja sekcja ta rozpoczęła oficjalnie swoją działalność wieczornikami żołnierskimi. Oprócz delegatów wojskowych przybyło 40 żołnierzy ewangelików, pochodzących przeważnie z Poznańskiego i Pomorza, częściowo z Górnego i Cieszyńskiego Śląska. Chór maleństw ze szkółki niedzielnej wcale udaną pieśnią otworzył uroczystość.

Wstępne słowo wypowiedział ks. ptk. Grycz z Krakowa, wskazując na zadanie ewangelików w Polsce w ogólności, a ewangelików-Polaków w szczególności. Ewangelicy w Polsce, wywodził między innymi ks. Grycz, powinni Polskę zbliżyć do narodów ewangelickich, które dziś produją światu, i rozproszyć ich nieufność wobec Polski. W stosunku do Niemiec ewangelicy w Polsce powinni objąć rolę porozumienia — pomiędzy temi dwoma narodami. Jeśli pracy tej podejmują się katolicy (akcja prymasa Hłonda), podejmują się socjaliści, to smutnoby było świadectwem, gdyby ewangelicy w Polsce mieli się przyczynić do zaognienia stosunków zamiast odegrać naturalną, od Boga przeznaczoną rolę pośredników pomiędzy przeważnie ewangelickimi Niemcami a Polską.

Polscy zaś ewangelicy oprócz innych zadań powinni pośredniczyć pomiędzy niemieckimi ewangelikami w Polsce a narodem polskim.

Szkoda, że oprócz kilku Niemców reszta nie przyszła na tę uroczystość, jak to zresztą stało dotąd w N-Sączu robią, miano, że Polacy przychodzą na uroczystości niemiecko-ewangelickie, choć one noszą nieraz aż nadto niemiecki charakter. Oby w przyszłości było lepiej!

Do żołnierzy Niemców przemówił ks. ptk. Grycz po niemiecku, zaznaczając, że polscy ewangelicy w N-Sączu, uważając wszystkich ewangelików za jedną rodzinę, chcą im, niemieckim ewangelikom zastąpić podczas służby wojskowej choć w części rodzinę, zapraszając ich do swych domów, zwalaszczą w święta, służąc radą i pomocą, dostarczając gazet ewangelickich i odpowiedniej literatury, ułatwić im współżycie z Polakami przez wy-

(Dalszy ciąg na str. 6).

Wystawa Szkolna w Gimnazjum Mikołaja Reja

Dział fizyczny.

W innej sali wystawiono na widok publiczny aparaty fizyczne, wykonane własnymi siłami. Jest to praca dzielnego laboranta szkoły, p. J. Olejniczaka, sprawnego wykonawcy obmyślanych przez profesorów J. Kozakiewicza i S. Olearskiego precyzyjnych przyrządów. Jest to clou wystawy, a jeśli nie było zbyt wielkiego natłoku, to po pierwsze dlatego, że trzeba być już w pewnej mierze znawcą tych rzeczy, aby umieć je ocenić a po drugie, publiczność młodszą pierwszego już dnia próbowała tak gorliwie sprawności przyrządu, składającego się z lokomotywy sprężynowej, biegnącej w jedną stronę na szynach umocowanych na kręcącym się kole rowerowym, obracaniem ruchem lokomotywy w stronę przeciwną jej biegowi, że lokomotywa, po kilkudziesięciu katastrofalnych runięciach z wysokości swego toru na podłogę, odmówiła posłuszeństwa. Co pozostało do oglądania, nie jest już z natury przyrządów zdolne do wykonywania ruchów obrotowych: nie kręci się i nie robi hałasu, a więc nie jest pono już tak fascynujące.

Na innym stole wystawiono aparaty radiowe szkolne i uczniowskie, w znacznej części skonstruowane również w szkole. Niejeden ponysł do nich powstał w Kółku radiowym, którego odznaczenia z wystawy radiowej, oglądamy obok listów pochwalnych, zdobytych przez p. Olejniczaka.

Dla interesujących się działem fizyki stał otworem gabinet fizyczno-chemiczny, przedstawiający się bogato. Systematyczność rozlokowania przyrządów, ład i porządek, świadczy o wielkiej pracy, włożonej tu w każdy szczegół przez rozmyślanego w swej pracy p. prof. J. Kozakiewicza.

W sali gimnastycznej wystawiło swe eksponaty Koło Sportowe. Poszczególne działy sportów zostały ugrupowane dookoła strzelnicy, dostępnej dla uczniów w murach szkolnych. Strzelnica posiada 4 karabinki małokalibrowe, z których 2 zakupione zostały ze środków uczniów. W sali widać pracę dzielnego kierownika wychowania fizycznego, p. E. Olszewskiego.

W każdej sali dyżurowali uczniowie, którzy dawali zwiedzającym rzeczowe wyjaśnienia. Uprzejme zachowa-

nie się młodzieży szkolnej sprawiło wrażenie sympatyczne i każe się domyślać, jak dobroczynny wpływ wywiera na swych uczniów ta szkoła, mieszcząca się

Ks. A. RONDTHALER
dyrektor gimnazjum im. M. Reja.

Korespondencja z Krakowa

KONFIRMACJA. Jak w inne lata, odbyła się i w tym roku, w dzień Wniebowstąpienia Pańskiego w zborze naszym konfirmacja. Konfirmandów było 21, z tego 14 dziewcząt i 7 chłopców, a mianowicie: Karolina Buschówna, Kletylda i Wilhelmina Dindorfówny, Janina Gawlikowska, Janina i Genowefa Placitówna, Marija Göhrsdówna, Elżbieta Heezkówna, Zofia Maciążanka, Józefa Rupertówna, Wilhelmina Schwenkówna, Elżbieta Stockingerówna, Elżbieta Tarabówna, Urszula Tribnerówna, Karol Blaszczyk, Adolf i Jerzy Görttelle, Willibard Hartmann, Adolf Keller, Ewald Pokral, Edmund Tabara. Z Krakowa było konfirmandów 12, z Lednicy 6, z Jaworzna 2, z Chrzanowa 1. Naukę konfirmacyjną prowadził i konfirmacji dokonał ks. pastor Wiktor Niemczyk. Nabożeństwo konfirmacyjne upiększył swoim śpiewem chórali męski Towarzystwa Akademickiego „Znicz” i chór mieszany Towarz. Młodz. Ewang. z Krakowa, oraz solo skrzypcowe p. Steinauer. Po konfirmacji podejmowało konfirmandów Krakowskie Towarzystwo Młodzieży herbatką i przekąskami w szkole. Nowym członkini Zboru życzymy wszelkiej pomyślności w życiu i błogosławieństwa Bożego, by dane im było swoich dotrzymać.

Wiadomości z Kościoła i ze świata

Z KOLEGIUM KOŚCIELNEGO. Rozpoczęte zostały roboty remontowe klatek schodowych w kościele oraz zakrystii, która pod względem dekoracyjnym ma być szamantowana ze sycylii kościoła.

Roboty dekoracyjno-malarskie wykona znany w stolicy zakład art.-malarski Jana Bergera.

Niebawem rozpocznie się też remont ławek w kościele.

Kolegium Kościelne zamierza w najbliższej przyszłości nabyć dzwony do kościoła. Specjalna w tym celu powołana komisja opracowuje projekty wymiarów dzwonów, i bada kosztorysy. Należy przypuszczać, że na jesieni nowe dzwony będą zawieszone.

W bieżącym tygodniu przybywają do Warszawy zwłoki s. p. ks. Adolfa Schroetera, b. prefekta szkół średnich w Warszawie, zmarłego w czasie wojny w Moskwie.

Dnia 9 czerwca r. b. odbędzie się w kościele naszym koncert muzyki religijnej z udziałem chóru fińskiego „Suomen Laulu”.

I KURS DLA INSTRUKTORÓW SZKÓŁ NIE-DZIELNYCH. Zapowiadany I kurs instruktorski szkół niedzielnych odbędzie się w dn. 9—14 lipca w Ustroniu. Obejmować on będzie zarówno wykłady o materiale nauczania, metodzie nauczania w szkołach niedzielnych i przygotowaniu nauczycieli, jakoteż lekcje praktyczne.

Kurs będzie bezpłatny, uczestnicy ponoszą koszty podróży i utrzymania w Ustroniu.

Zarząd Związku pokryje części kosztów, nadto poczyni starania celem uzyskania ulgi kolejowej i umieszczenia uczestników w szkole powszechnej LI.

Uprasza się uczestników (czki) o przywiezienie poduszki, pledu lub kołdry i przeciwradła.

Zgłoszenia na kurs z dokładnym podaniem imienia, nazwiska, zawodu i adresu należy niezwłocznie skierować do Biura Związku w Warszawie. Kancelaria zboru ewang.-angsb. Plac Małachowskiego — najpóźniej zaś do 15 czerwca b. r.

PODZIEKOWANIE. Likwidując akcję wewnętrzznego upiększenia kościoła garnizonowego ewangelickiego z ofiar i imprez utworzonego w tym celu Komiteta, uważam za swój miły obowiązek złożenia gorącego podziękowania w imieniu duszpasterstwa wojskowego tym fir-

mom i osobom prywatnym, które bądź to przez gratisowe dostawy lub przyznanie znacznego rabatu, bądź też przez bezinteresowne wykonanie robót dopomogły nam uczynić wiele ze skromnych stosunkowo środków. I tak:

Firmie Philips za gratisowe dostarczenie do kościoła garniz. ewangel. wszystkich żarówek oraz kompletów świateł na choinki.

Firmie Teod. Finster w Łodzi za przyznanie 50 proc. rabatu przy kupnie pluszu do kotar,

Firmie K. Scheibler i L. Grohman w Łodzi za ofiarowane 80 mtr. satyny do kotar,

Firmie Ant. Marcinia i S-ka w Warszawie za bardzo znaczny rabat przy wykonaniu żyrandoli i kinkietów dla kościoła,

Firmie Zakł. stolarskie: Ludwikowi Głoch w Warszawie za bezinteresowne wykonanie robót stolarskich przy umocowaniu przesuniętego ołtarza.

Pani Wolskiej za bezinteresowne uszycie zielonego nakrycia na ołtarz i ambone,

Pani Ludw. Szynclerowej za ofiarowanie wykonanych z własnego materiału t. zw. profitek do lichтары kościelnych

składa serdeczne „Bóg zapłać”

Senjor Wojskowy Wyznania Ewang.-Augsb.:
Ks. PASZKO.

PODZIEKOWANIE. Niżej wymienionym łaskawym ofiarodawcom książek dla biblioteki Koła Opieki nad żołnierzami przy kościele garnizonowym ewangelickim w Warszawie składa Zarząd Koła serdeczne „Bóg zapłać”:

1. Redakcja tygodnika „Zwiastun Ewangeliczny” — „Porucznik Regier” Hunki Łaskowskiego, 2 egz.

2. senjorowa Paszkowa — 3 książki w jęz. niemieckim;

3. d-rowsa Szynclerowa — 1 ks. w jęz. polskim i 14 w niem.;

4. p. Malarska — 22 ks. w jęz. polskim Biblij. Dzieł Wyborowych;

5. p. Schweitzerowa — 5 ks. w jęz. niem.;

6. p. Rzączyńska — roczniki „Świat”;

7. p. Patzerowa Emilia — 7 ks. w jęz. polskim;

8. p. E. Kuntzman — 4 ks. w jęz. pols.;

9. p. Majlofer — 5 ks. w jęz. niem.;

10. Firma Gebethner i Wolff — 11 ks. w jęz. polskim.

Z KONGRESU MISYJNEGO W JEROZOLIMIE. Kongres uchwałił przekształcić Międzynarodową Radę Misyjną tak aby obok przedstawicieli towarzystw misyjnych europejskich i amerykańskich, zasiadali w niej również delegaci młodych kościołów, powstałych na terenach misyjnych z północnych tubylców. Ta reprezentacja naczelna wszechświatowej misji ewangelickiej, ma się składać z 40 członków, w tem 17 przedstawicieli kontynentu europejskiego. Narady jej mają się odbywać co rok, i będą posiadały charakter doradczy. W przyszłości sprawy będą rozstrzygane pod kątem widzenia kościołów tubylców, a nie będzie już decydował pogląd Towarzystw misyjnych. Właściwa praca na terenach misyjnych ma stopniowo przejść w ręce tubylców, zaznaczano jednak wyraźnie potrzebę współpracy misjonarzy zagranicznych i przy pomocy finansowej towarzystw misyjnych, między innymi w sprawie tworzenia literatury misyjnej i religijnej dla tubylców. Z całą stanowczością domagano się jak najkategoryczniej przestrzegania jednności w całokształcie pracy misyjnej, aby ustało wreszcie szkodliwe rozstrześlenie wysiłków na terenie pracy misyjnej.

Przywódcą misji angielskiej, lord - biskup Salisbury, stwierdził w swej mowie pożegnalnej, że młody chrześcijaństwo dostarczający na terenie pracy misyjnej, zastępuje stare kościoły, które poczynają chwiać pod względem religijnym, i że przeto jest ich zadaniem budzić ich sumienia, aby poczęli się na nowo do obowiązku prawdziwego naśladowania Chrystusa i do pracy misyjnej.

GROBY EWANGELIKÓW REFORMOWANYCH.
Konsystorz Ewangelicko-Reformowany Warszawski, pragnąc zorganizować Komitet opieki nad grobami wyznawców ewangelicko-reformowanych, zwrócił się do Konsystorza naszego z prośbą o wydanie rozporządzenia, aby poszczególnie dozory emientarne parafii naszych dostarczyły mu danych o istniejących na emientarzach grobach ewangelików reformowanych. Konsystorz postanowił wezwać dozory emientarne do spełnienia tych życzeń w miarę możliwości.

OFIARY.

NA KOMITET PAŃ OPIEKUNEK NAD UBOGIM

Zebrane przez p. L. Gramsową w kółku znajomych u pp. Piemig zł. 25.

PORZĄDEK NABOŻEŃSTW.

27 maja, w I dzień Zielonych Świątek:
Nabożeństwa szkolnego nie będzie.
o godz. 9 i pół rano, nabożeństwo w języku niemieckim (bez Kom. Św.) **ks. pastor Michells**;
o godz. 11 i pół rano, nabożeństwo w języku polskim (bez Kom. Św.) **ks. pastor Loth**.

28 maja, w II dzień Zielonych Świątek:
o godz. 11 i pół rano, nabożeństwo w języku polskim, **ks. diakon Rüger**.

1 czerwca o godz. 9 rano nabożeństwo komuniijne.
3 czerwca w niedzielę Trójcy Świętej:
o godz. 9 m. 15 nab. szkolne w sali konfirmacyjnej — **ks. Głoch**.

o godz. 9 i pół rano nabożeństwo w języku niemieckim **ks. pastor Loth**;

o godz. 11 i pół rano nabożeństwo w języku polskim **ks. pastor Michells**.

8 czerwca o godz. 9 rano nabożeństwo komuniijne.

10 czerwca w I-szą niedzielę po Trójcy Świętej:

o godz. 11 i pół rano nabożeństwo w języku polskim **ks. pastor Loth**.

15 czerwca o godz. 9 rano nabożeństwo komuniijne.

W KOŚCIELE GARNIZONOWYM

Dnia 27.V, w I Dzień Zielonych Świątek, nabożeństwo o godz. 10 rano w języku polskim — **ks. senior Paszko**.

Dnia 28.V, II Dzień Zielonych Świątek, o godz. 9 rano z powodu zaprzysiężenia rekrutów, w języku polskim — **ks. senior Paszko**.

WIADOMOŚCI STATYSTYCZNE URZĘDU PARAFIALNEGO

za czas od 14 — 20 maja r. b.

Ochrzczono: 1 dziewczynkę, 2 chłopców.

Ślub zawarli: Edward Schliske z Tatjaną Block; Teodor Robert Jakohsen z Eugenią Bronisława Ciszewską; Edward Michał Skrobowski z Genowefą Jackowską; Franciszek Gnafdzinski z Józefą Bujanow nr. Matyszkiewicz.

Zmarli: Antonina Scholl córka kowala, 3 tyg.; Gustaw Adolf Schroeder, bednarz, 1. 60; Ferdynand Fryderyk Schmeike, handlowiec, 1. 58; Stanisław Haze, zecer, 1. 25; Józef Rosen, inżynier, 1. 71; Mina Trumpo, ur. Kiechman, żona kolejarza, 1. 31; Emilia Hoffman, ur. Kopacka, żona właściciela domu, 1. 47; Marta Zofia Leiss, córka urzęd. 1. 11; Gustaw Jakob Herauf, płatniczy Międzyn. Tow. wag. syp., 1. 27; Emilia Gorlin, ur. Wejcher, wdowa, 1. 77; Janina Wild, córka piekarni, 3 mies. 27 dni.

OGŁOSZENIA.

30 POKOI

za 2000krem w posiadłości folwarcznej, pojedynczo lub po kilka łącznie, 10 minut pieszo, 5 końmi, od stacji z całkowitem dostatkim utrzymaniem lub bez. Miejsce: wódz sucha piaszczysta wśród lasów przy szosie wiodącej do Warszawy. Letnisko pierwszorzędne dla chcących spokoju w pobliżu Warszawy, pokoje świeżo odremontowane. **Wiadomości: ulica Długa 46 m. 6 telefon 175-15, osobście po godzinie 4-ej. Z wyjątkiem świąt.**

Wakujące posady w Parafii Płockiej.

- 1) Potrzebny jest nauczyciel ewangelik z wyższym kursem nauczycielskim dla szkół powszechnych w Płocku do języka niemieckiego i nauki religii; etat zapewniony.
- 2) Dla szkoły 3-klasowej w Maszewie pod Płockiem potrzebny jest kierownik ewangelik.
- 3) Dla 1-klasowej szkoły w Białobrzegach potrzebny jest nauczyciel ewangelik.

Podania należy składać na ręce p. Inspektora Szkolnego w Płocku do dnia 31 maja r. b. i zawiadomić **ks. pastora** w Płocku.

P O K Ó J do wynajęcia od czerwonej solidnemu panu. **Elektoralna 31 24 Kohler 6-8 pp.**

Prenumerata „Głosu Ewangelickiego” wynosi: kwartalnie 3 złote; miesięcznie 1 złoty. Wpłacać można w administracji — Kancelaria Zboru codziennie od 9 — 2 i 3 — 5, telefon 8-26. Redaktor naczelny **ks. pastor LOTH**, Królewska 19, przyjmuje codziennie od 11 — 12 rano telefon 184-15. Adres dla czasopism zamiennych i listów do redakcji: Kredytowa 4 m. 3, tel. 310-15.

Redaktor: **Ks. AUGUST LOTH**.

Wydawca: **Ewang. Sp. Wyd. „Logos”**.